

RECTUM

BIULETYN FUNDACJI „QUOMODO”

im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

www.quomodo.org.pl

Moja ojczyzna Polska

Nr 1 (1) 2009 wydanie cyfrowe – kwartalnik - jako @-biuletyn w formacie PDF

**Władysław Bełza
(1847-1913)**

DAWNI KRÓLOWIE TEJ ZIEMI

W PODZIEMIACH WAWELU

LEGENDA O GARŚCI ZIEMI POLSKIEJ

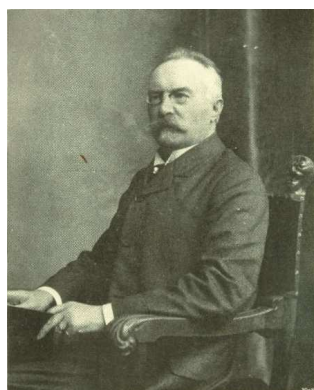
KATECHIZM POLSKIEGO DZIECKA

O Autorze

Władysław Bełza (ur. 17 października 1847 w Warszawie, zm. 29 stycznia 1913 we Lwowie), polski poeta neoromantyczny, piszący w duchu patriotycznym, nazywany piewą polskości. Publicysta, animator życia kulturalnego, oświatowego i prasowego.

Był synem Józefa Bełzy (ur. 1805 w Mostowicach k. Wielunia, zm. w 1888, z wykształcenia chemik) oraz Augusty Bogumily Teofily Ostrowskiej (ur. w 1829 w Dąbrowie k. Wielunia), bratem Stanisława Bełzy (ur. w 1849, zm. w 1929, adwokat, pisarz, podróżnik i działacz kulturalny na Śląsku).

Uczył się w gimnazjum rządowym w Warszawie. W 1865 rozpoczął naukę w szkole oficerskiej w Kazaniu, a w latach 1866 - 1868 studiował w Szkole Głównej w Warszawie. Pisywał wówczas dla tygodników warszawskich - "Przyjaciela Dzieci" i "Przeglądu Tygodniowego". Debiutował w 1863 wierszem "Deszczyk wiosenny", opublikowanym na łamach "Przyjaciela Dzieci". W 1867 opublikował debiutancki zbiorek poetycki pt. "Podarek dla grzecznych dzieci". Od 1868 w Krakowie był lektorem ociemniałego już poety Wincentego Pola. Dzięki jego pomocy wydał w 1869 swoją drugą książeczkę dla dzieci - "Abecadlnik w wierszykach dla polskich dzieci", a później kolejną, zatytułowaną "Upominek dla młodzi polskiej na pamiątkę trzechsetnej rocznicy Unii Lubelskiej", przypominającą niektóre karty z dziejów Polski. Na pewien czas wyjechał do Lwowa, następnie do Wenecji, Padwy, Zurychu i Paryża, gdzie w kręgu emigracji polskiej zbliżył się do "pieśniarza Ukrainy" Bohdana Zaleskiego. Za jego radą przeniósł się do Poznania, gdzie został współzałożycielem "Tygodnika Wielkopolskiego", oraz pisma dla dzieci "Promyk", a także był inicjatorem utworzenia tam stałego teatru polskiego. Występował przeciwko germanizacji ludności polskiej w Wielkopolsce i na Śląsku. Pod koniec 1871 otrzymał nakaz niezwłocznego opuszczenia granic państwa pruskiego, jako tzw. *lästiger Ausländer* (niepożądany cudzoziemiec) - zbyt aktywny polski działacz narodowy. Udał się najpierw do Pragi, skąd w lutym 1872 wyjechał do Lwowa. Pisał artykuły do "Dziennika Polskiego" i "Gazety Narodowej", na Uniwersytecie Lwowskim słuchał przygodnie wykładów *strażnika polszczyzny* Antoniego Mateckiego i Romana Pilata. Związany był z uzdrowiskiem w Iwoniczu-Zdroju, gdzie organizował w l. 1874-90, życie kulturalne i towarzyskie. Tu również propagował i informował o pracach Towarzystwa wygłaszając odczyty. Dla regionu krośnieńskiego zasłużył się napisaniem pierwszego przewodnika krajoznawczo-turystycznego pt. „Iwonicz i jego okolice” wydanego w 1885 r. nakładem Zarządu Zdrojowego. W 1882 został zatrudniony w Zakładzie Narodowym im. Ossolińskich najpierw w charakterze skryptora, który nadzorował czytelnię dla młodzieży, zaś od 1891 - sekretarza administracyjnego Instytutu i naczelnika wydawnictwa książek szkolnych. Był współzałożycielem Towarzystwa Literackiego imienia Adama Mickiewicza, oraz Wydawnictwa Macierzy Szkolnej (1883).

Do 1914 *Macierz* wydrukowała 1,5 mln książek, w tym 180-tys. nakład *Pana Tadeusza*. Była to najtańsza wydana wówczas polska książka.

Uprawiał popularną po powstaniu styczniowym lirykę społeczno-patriotyczną, ogłaszając kilka jej zbiorów. Wydał zbiory wierszy "Z wiosny", "Pieśni liryczne", "Z doli i niedoli", napisał jednoaktówkę "Emancypantka", dramat "Kacper Karliński" oraz poemat "Zamek grójecki". Publikował prace historyczno-literackie o Adamie Mickiewiczu i jego epoce. Pisał także pod pseudonimami: Władysław Piast, Władysław Ostrowski.

Wiele jego wierszy, pisanych w tonie patriotyczno-wychowawczym, było adresowanych do polskiej młodzieży i dzieci, np.: "Cnoty kardynalne", "Co kochać?", "Czem będę?", "Legenda o garści ziemi polskiej", "Marsz skautów", "Modlitwa za Ojczyznę", "O celu Polaka", "Polska mowa", "Ziemia rodzinna".

Jest autorem słynnego wiersza (napisanego w 1900 r.) pt. "Wyznanie wiary dziecięcia polskiego" ("Katechizm polskiego dziecka"), *zaczynającego się słowami*: – Kto Ty jesteś? / – Polak mały. / – Jaki znak twój? / – Orzeł biały.' Przez wiele lat był jedną z głównych osobistości lwowskiego Ossolineum - energiczny, pogodny, tryskający dowcipem a jednocześnie nadzwyczaj skromny. Został pochowany w alei zasłużonych na Cmentarzu Łyczakowskim. W Iwoniczu Zdroju, w dolinie Na Kawalcach znajduje się jego pomnik ufundowany przez wdzięcznych kuracjuszy i mieszkańców.

Źródło: Wikipedia 2009

DAWNI KRÓLOWIE TEJ ZIEMI

WSTĘP

Spojrz na twe dzieje, małe pachole,
Spojrz na twą przeszłość odwieczną,
A duma błysnie na twojem czole,
Jakaś jasnością słoneczną.

Wzrok się twój dziwnym blaskiem rozświeci,
Myśl spoważnieje od młodu,
Gdy długi szereg zgasłych stuleci,
I chwałę ujrzysz narodu!

Jakież to czasy, jacy rycerze,
Z wieków wychylą się toni:
Zaszumią skrzydła, zagrzmia puklerze,
I stara szabla zadzwoni.

Ujrzysz twych królów na złotym tronie,
Zdobnych we wszystkie zaszczyty;
Nad twoją głową sztandar powionie,
Chwałą Grunwaldu okryty!

A kędy zwrócisz oczęta modre,
Kędy wyteżysz źrenice:
Tu po Dniepr siny, a tam po Odrę,
Ujrzysz twych krajów granice.

A gdy ku ziemi nakłonisz ucho,
To cały spleziesz w zachwycie,
Gdy ona szeptać zacznie ci głucho,
O dawnym, świetnym swym bycie.

Gdy w twych olśnionych oczach rozwinie,
Tych mężów szereg wspaniały,
Co pracowali dla niej jedynie,
Dla jej wielkości i chwały.

Ona nauczy, ona ci powie,
Jak czcić te czasy minione,
W których Piastowi dwaj aniołowie,
Z rąk bożych dali koronę;

W których Lech mężny, król siwobrody,
Przez dzielne wślawił się ramię,
Co trzebił puszcze, budował grody,
I orła dał nam za znamię;

I w których postać Wandy królewny,
Jak promień gwiazdy lśni złotej,
Że dotąd jeszcze w legendzie rzewnej,
Naród wysławia jej cnoty.

Takie to dzieje, takie przykłady,
Są twoją dawną spuścizną:
Te Lechy, Piasty, — to twe naddziady,
A kraj ten — jest twą Ojczyzną!

A któreż dziecko nie będzie rade,
Ujrzeć swą matkę jedyną?
Więc miłość Polski na pierś ci kładę,
Jak twój talizman, dziecino!

Patrz, miłość owa, co budzi dreszcze,
I w młode puka serduszko,
Zrodziła takie męże i wieszczce,
Jak nasz Mickiewicz, Kościuszko.

Ona wydała wielkich hetmanów,
I mężów sławnych bez liku,
Takich Czarnieckich, Czackich, Rejtanów,
Śniadeckich przy Koperniku.

Niechże ten promień świętej miłości,
Który przyświecał tak wielu,
I twemu życiu drogę uprości,
I niech cię wiedzie do celu!

MIECZYŚLAW I

urodz. 931 - zm. 992, panował lat 31

Syn Ziemomyśla a prawnuk Piasta,
Na polskim tronie zasiada;
Wznosi świątynie, buduje miasta,
Liczne biskupstwa zakłada.

Kraj swój oświeca w Chrystusa wierze;
I siłą swego oręża,
Walczy z Niemcami, Brandenburg bierze,
Dzikich Lutyków zwycięża.

BOLESŁAW I CHROBRY

urodz. 967 - zm. 1025, panował lat 33

Bolesław Chrobry dzieło ojcowe,
Chlubnie do końca prowadzi.
Dwakroć Kijowian gromi na głowę,
Z Pomorzem kończy najglądziej.

Graniczne słupy od rzeki Sali
Po Dniepru stawia aż tonie;
Pierwszy to z władców, co najwspaniałej,
W królewskiej błyszczy koronie.

MIECZYŚLAW II GNUŚNY

urodz. 990 - zm. 1034, panował lat 9

Ale co ojciec zdobył orężem,
To syn roztrwonil zgnuśniały.
Ryxa, niemkini, władza nad mężem,
Grabi monarszy skarb cały.

Brzetysław Kraków, Konrad Morawy
Najeżdża, ogniem pustoszy...
W kraju bój kipi zajadły, krwawy,
Ale któż wrogów wypłoszy?

KAZIMIERZ I ODNOWICIEL

urodz. 1016 - zm. 1058, panował lat 18

Chyba ty królu, Odnowicielem
Od twego ludu nazwany,
Chyba ty będziesz pocieszycielem,
I krwawe zgoisz nam rany!

Jakoż pod sterem króla Kaźmierza,
Ojczysta krzepi się nawa:
Wnet on Prusaków najazd uśmierza,
I tłumi bunty Masława.

BOLESŁAW II ŚMIAŁY

urodz. 1041 - zm. 1081, panował lat 22

Chwałą pradiada Bolesław owian,
Dzielnie swe rządy poczyna;
Odpiera Czechów, gromi Kijowian,
Nad Cisą bije Węgrzyna.

Lecz krwią biskupa splamiwszy dłonie,
Wziął kij pielgrzymi w ramiona,
I na pokucie, w dalekiej stronie,
W osamotnieniu gdzieś kona.

WŁADYSŁAW I HERMAN

urodz. 1043 - zm. 1102, panował lat 21

Odtąd się w Polsce naszej źle dzieje,
W kraju chce władać najlichszy.
Syn króla, Zbigniew, bezprawia sieje,
I przeciw ojcu wciąż wicherzy.

Węgrzy panują w murach Krakowa,
Rusin w granice się wdziera...
W kraju wre smutna walka domowa,
Wśród której Herman umiera.

BOLESŁAW III KRZYWOUSTY

urodz. 1085 - zm. 1139, panował lat 37

Ster panowania w żelazne dłonie,
Po śmierci ojca syn bierze,
Ale nie myśląc gnuśnieć na tronie,
Poczyna jako rycerze.

Hardych Pomorzan gromi swywole,
Przy *Ujściu* bije Prusaków,
Krwcią Niemców bujnie skrapia *Psie pole*,
I szerzy sławę Polaków.

WŁADYSŁAW II

urodz. 1104 - zm. 1159, panował lat 9

Już Krzywousty zamknął powieki,
Syt ziemskiej sławy i czynów;
Ale zostawił kraj bez opieki,

Dzieląc go między swych synów.

Pierwszy z nich berło ujął w prawicę
Władysław, prawem starszyny;
Lecz gdy na braci godził dzielnice,
Został wygnany z ojczyzny.

BOLESŁAW IV KĘDZIERZAWY

urodz. 1127 - zm. 1173, panował lat 25

Po nim panował Bolesław czwarty,
Opiekun młodszych swych braci;
Lecz kraj na cztery części rozdarty,
Coraz to dawną moc traci.

A gdy z zachodu Niemiec zdrażliwy,
Z północy Prusak nań godzi:
Bujnie się polskie skąpały niwy,
W łez i krwi strasznej powodzi.

KAZIMIERZ II SPRAWIEDLIWY

urodz. 1128 - zm. 1194, panował lat 15

Kto sprawiedliwość ludom wymierza,
Ten dobroczyńcą na ziemi,
A słusznie takim lud Kazimierza
Okrzyknął usta wdzięcznemu

On ze starszą radził w Łęczycy,
Jak wzmocnić ziemię Piastową;
To też pod sterem jego prawicy,
Kraj biedny odżył na nowo.

MIECZYŚLAW III STARY

urodz. 1131 - zm. 1202, panował lat 10

Trzeci to z synów Krzywoustego,
Co tron ojcowski posiadał,
Lecz się odwrócił naród od niego,
Bo mściwą ręką mu władał.

Aż za bezprawia z tronu wygnany,
Resztę dni spędził w ukryciu,
Gdzie od nikogo niezałowany,
Umarł po długim swem życiu.

WŁADYSŁAW III LASKONOGI

urodz. 1168 - zm. 1231, panował lat 3

Po jego śmierci Władysław trzeci,
Co Laskonogim go zwano,
Przelotnym blaskiem na tronie świeci,
Nim go Leszkowi oddano.

Lecz w Polskę nowy grom znów uderzy,
I w wir ją nieszczęść porywa:
Oto Książ Roman od pnia macierzy,
Ruś nam Czerwoną odrywa.

LESZEK BIAŁY

urodz. 1188 - zm. 1227, panował lat 22

Wreszcie nad Polską naczelną władza,
W ręce się Leszka dostaje;
Leszek Krzyżaków do niej sprowadza,
Bratu Mazowsze oddaje.

Prusak z Jadźwingiem sięją mord krwawy,
Świętopelk knuje bunt skryty;
A gdy król zwołał zjazd do Gaśawy,
Został tam w łaźni zabity.

BOLESŁAW V WSTYDLIWIY

urodz. 1221 - zm. 1279, panował lat 52

Po śmierci Leszka, syn małoletni,
W szóstym zawiadnął już lecie;
Lecz czyż książęce berło uświetni,
Mąż niedorosły lub dziecię ?

Na kraj wpadają dzicy Mongoli,
Straszną go niszcząc nawałą...
Próżno nam Kinga wnosi skarb w soli,
Ody chleba w Polsce niestało.

LESZEK CZARNY

urodz. 1250 - zm. 1289, panował lat 10

Od kruczych włosów nazwany Czarnym,
Mąż dzielnej ręki i woli,

Daremnie pała ogniem ofiarnym,
By kraj podźwignąć z niedoli.

Znosi Jadźwingów; lecz z innej strony,
Strasliwa klęska nam grozi:
Oto znów Tatar puszcza zagony,
I krocie dziewic uwozi.

PRZEMYSŁAW

urodz. 1257 - zm. 1296, panował miesiący 7

Po śmierci Leszka, co zmarł bezdzietnie,
Przemysław dzielny zasiada;
Możeby Polsce panował świetnie,
Niestety, krótko zbyt władza.

Bo Brandenburczyk śmierć mu w Rogoźnie
Zgotował nagłą i srogą,
I znów po kraju wiatr powiał groźnie,
I burzę przygwał złowrogą.

WACŁAW

urodz. 1272 - zm. 1306, panował lat 5

Chociaż Czech z rodu, lecz Niemiec z ducha,
Z obcej wziął berło poręki;
Czyż on zrozumie, czyż on wysłucha,
Bołą narodu i jęki?

W swej „Złotej Pradze” chętnie przebywa,
Gdzie końca swoich dni dożył,
A kraj Łokietka z płaczem przyzywa,
By kres niedoli położył

WŁADYSŁAW ŁOKIETEK

urodz. 1260 - zm. 1333, panował lat 31

Wacław umiera. — Po jego śmierci,
Łokietek w Polsce znów staje;
A kraj rozdarty walką na ćwierci,
Chętnie koronę mu daje.

Łokietek dzielnie i mądrze włada,
Gromi niewdzięcznych Krzyżaków;
Za jego życia Szląsko odpada,

Lecz zato wraca nam Kraków.

KAZIMIERZ WIELKI

urodz. 1310 - zm. 1370, panował lat 37

Król ten był królem chłopków nazwany,
I stąd urosła dlań sława;
Zostawił cały kraj murowany,
I mądre nadał mu prawa.

Biedni tułacze wśród obcych ludów,
Żydzi, z ufnością doń biega.
I słusznie naród za tyle trudów,
Nadał mu tytuł *Wielkiego*.

LUDWIK WĘGIERSKI

urodz. 1326 - zm. 1382, panował lat 12

Nie sercem ojca, ale ojczyma,
Rządził król obcy w ojczyźnie;
Bo z rodu Piastów nikogo niema,
Coby wziął berło w spuściźnie.

Lecz Bóg nam zato dał w jego córce,
Zapomnieć długą niedolę:
Ona jak anioł w ziemskiej purpurze,
Błysnęła na tym padole.

JADWIGA

urodz. 1371 - zm. 1399, panowała samodzielnie lat 2

Błogosławiona bądź, o królowo,
Po wszystkie wieki i czasy!
Tyś Litwie wniosła zbawienia słowo,
W jej dzikie puszcze i lasy.

Za twoją sprawą polskie orleża,
Odtąd z „Pogonią” szły społem:
W naszej pamięci tyś zawsze święta,
Tyś Polski stróżem aniołem!

WŁADYSŁAW JAGIEŁŁO

urodz. 1348 - zm. 1434, panował lat 48

Litewski książę w murach Krakowa,

Z Jadwigą święty ślub bierze;
Ale do pochwy miecza nie chowa,
Bo tak nie czynią rycerze.

Owszem, gdy Krzyżak w polskiej krainie,
Zabory szerzyć chciał nowe:
Król na *Grunwaldu* wielkiej równinie,
Zbił hardych mnichów na głowę.

WŁADYSŁAW WARNEŃCZYK
urodz. 1424 - zm. 1444, panował lat 10

Młody królewicz w dziesiątym lecie,
Polsce i Węgrom władarzy,
A chociaż z wieku jeszcze on dziecię,
Lecz męskość bije mu z twarzy.

I może wzrósłby na bohatera,
Błysnął orężem zwycięskim...
Niestety! nazbyt wczesnie umiera,
Pod Warną, skonem męczeńskim.

KAZIMIERZ JAGIELLOŃCZYK
urodz. 1427 - zm. 1492, panował lat 45

Prawego serca i światłej rady,
Ojczyzna miała w nim syna;
Rychło on odkrył Krzyżaków zdrady,
Których do hołdu nagina.
I władał mądrze, wsparłszy ramiona,
Na praw rozumnych puklerzu:
Z jego też rodu, Litwa patrona,
Ma w królewiczu Kaźmierzu.

JAN OLBRACHT
urodz. 1450 - zm. 1501, panował lat 9

Pod *Kopestrzyniem* sławą okryty,
Siadł Olbracht w polskiej koronie.
Lecz wawrzyn młodą ręką uwity,
Często blask traci na tronie.

Dotąd przysłowie, trwa w polskiej mowie,
Którym tak smutno on słynie:
Ze za Olbrachta, zginęła szlachta,

Po lasach, na Bukowinie.

ALEKSANDER

urodz. 1461 - zm. 1506, panował lat 5

Znowu Tatarzyn wdarł się zdradziecko,
Na Ruś Czerwoną i Litwę;
Książ Michał Gliński ruszył pod Kiecko,
I świetną stoczył z nim bitwę.

Już król śmiertelne zalegał łożo,
Gdy mu wieść ową przynoszą:
„Zwycięstwo! wołał, dziękiz Ci Boże!
Przynajmniej umrę z rozkoszą!”

ZYGMUNT STARY

urodz. 1467 -zm. 1548, panował lat 42

Świetne to były dla Polski lata,
Nazwane złotą epoką;
Pod berłem króla rosła oświata,
Kwitły nauki szeroko.

I sławną była polska kraina,
Z oświaty, bogactw i męstwa!
Pytaj się *Orszy* i *Obertyna*,
Jakie widziały zwycięstwa ? !

ZYGMUNT AUGUST

urodz. 1520 - zm. 1572, panował lat 24

Z krwi Jagiellonów król to ostatni,
Co włada Polskiej krainie.
Litwę i Polskę łączy w ślub bratni,
Pamiętną unią w Lublinie.

Zwycięską wojnę wiedzie z Moskałem,
Od Prus hołd lenny odbiera;
Poczem, z ogromnym narodu żalem,
Zygmunt w Knyszynie umiera.

HENRYK WALEZY

panował w roku 1574 przez 7 miesięcy

Wytworny panicz modnego dworu,

W sarmackie dostał się kraje;
Lecz w nich nie zastał tego poloru,
Jaki francuski dwór daje.

A chociaż znalazł dzielnych serc krocie,
I prawic, co wrogów grzmocą:
Przeniósł francuskie nad nie łakocie,
I umknął z Polski precz, nocą.

STEFAN BATORY

urodz. 1533 - zm. 1586, panował lat 10

Miecz nasz, co rdzewiał przez długie lata,
Król Stefan z pochwy znów ruszy:
Pod jego grzmiotem legła *U świata,*
Bramy Połocka i Suszy.

Klucz swój oddały nam *Wielkie-Łuki;*
A król syt zwycięstw i chwały,
Wspierał oświatę i gmach nauki,
Fundował w Wilnie wspaniały.

ZYGMUNT III WAZA

urodz. 1566 - zm. 1632, panował lat 45

W Polsce znów partye wicherzą szalone,
Po śmierci króla Stefana.
Jedni *Zygmunta* trzymają stronę,
A drudzy *Maxymiliana.*

A choć *Żółkiewscy* i *Chodkiewiczze,*
Gromią *Kozaków* i *Szweda:*
Czyż kraj rozjaśnić może oblicze,
Gdy wewnątrz gorycz i bieda?

WŁADYSŁAW IV

urodz. 1595 - zm. 1648, panował lat 16

Na piękne nasze ziemie sarmackie,
Bije wciąż fala za falą;
Pawluk podszczuwa bunty kozackie,
Żupy wielickie się palą.

A choć ojczyznę król nieszczęśliwą,
Ratować siłą chce ducha:

Gdzie za ogniwem pęka ogniwo,
Tam już nie spoić łańcucha!

JAN KAZIMIERZ

urodz. 1609 - zm. 1642, panował lat 20

Dni panowania Jana Kazmierza,
W dziejach wryły się krwawo;
Coraz to nowa klęska uderza,
I chwieje ojczystą nawą.

A król znękany ciągłymi klęski,
Co były w naród niesforny:
Składa królewski wieniec męczeński,
I w ciszy gaśnie klasztornej.

MICHAŁ KORYBUT WIŚNIOWIECKI

urodz. 1638 - zm. 1673, panował lat 5

Na tron piastowski buta szlachecka,
Wyniosła trwożne pacholę,
Gdy nam trza było męża, nie dziecka,
Coby ukrocił swywole,

A władać temu, co tron wziął z płaczem,
Za ciężka była to praca:
I wnet haniebny akt pod *Buczaczem*,
Naród od króla odwraca.

JAN III SOBIESKI

urodz. 1624 - zm. 1696, panował lat 22

Długo prawicą hetmaniąc wprawną,
Na berło zmienił buławę;
Za niego Chocim, potem Żurawno,
Zmyły buczacką niesławę.

A kiedy Turczyn stanął pod Wiedniem,
Groząc Habsburgów koronie:
Król Jan z rycerstwem gromi go przedniem,
I wawrzyn wkłada na skronie.

AUGUST II SAS

urodz. 1670 - zm. 1733, panował lat 33

Zasiadł na tronie elektor saski,
 Między Jagiełły i Piasty,
 A ziemię naszą własne niesnaski,
 I Karol szarpał dwunasty.

Kraj, co już nosił rozkładu piętna,
 W bratnich się walkach rozprasza,
 A partya szwedzka, Sasom niechętna,
 Innego króla ogłasza.

STANISŁAW LESZCZYŃSKI
 urodz. 1677 - zm. 1766, panował lat 4

I wziął Leszczyński koronę krwawą,
 Lecz krótko zdołał nią skronie.
 Bo gdy Szwed przegrał bój pod Połtawą,
 August znów zasiadł na tronie.

Król przetrwał mężnie ciosy i burze,
 Tak jak na mędrca przystało.
 A Bóg mu za to dał w jego córce,
 Świetniejszą cieszyć się chwałą.

AUGUST III SAS
 urodz. 1696 - zm. 1763, panował lat 30

Coraz to smutniej, coraz boleśniej,
 Do władzy pnie się, kto żyje.
 Brzmia dookoła hulaszczcze pieśni,
 A naród pije i pije...

I zatopiono wolność i wiarę,
 W dzikiej rozpuszcie, szkaradnie,
 Aż gdy ostatnią wznosił naród czarę,
 Już krew kipiała w niej na dnie.

STANISŁAW AUGUST PONIATOWSKI
 urodz. 1732 - zm. 1798, panował lat 31

Z dni tego króla, kochane dziecko!
 To zapamiętać ci warto:
 Że to za niego właśnie, zdradziecko,
 Ojczyznę twoją rozdarto.

I znikła Polska z państw Europy,

W trój rozszarpana niegodnie...
A król pod dumnej carowej stopy,
Złożył koronę swą w Grodnie.

ZAKOŃCZENIE

Dawni mocarze, władcy tej ziemi,
Wśród mogilnego śpią chłodu;
Księgi królewskie Bóg zamknął z niemi,
Ale nie księgi narodu.

Bo choć się trony w posadach chwieją,
A berła kruszą, dziecino,

Choć wszystko ginie z czasów kolejną:
Ale narody nie giną.

I my snuć będziemy wciąż życia wątek,
Który na długo nam starczy;
Tylko szukajmy w skarbcu pamiątek,
Naszej nadziei i tarczy!

KONIEC

W PODZIEMIACH WAWELU

Czy znasz młody przyjacielu,
Groby królów na Wawelu?

Na kolanach idź mój mały,
Przed te trumny marmurowe,
I u szczątków naszej chwały,
Ze czcią pochyl swoją głowę.

Tu nadziei żar i wiary,
Niech się w sercu twem rozgości,
Na ołtarzu tym ofiary,
Poświęcenia i miłości.

Tu uczucia najgorętsze,
W młodem swoim rozpal łonie,
Bo tu wszystko, co najświętsze,
W tym złożono Panteonie !

Pod tych mrocznych wiązań stropem,
Legł król kmiotków pełen chwały,
Co nie szablą, ale snopem,
Podparł polski tron wspaniały.
Tu Jagiełło, na świątnicach
Starych bogów, krzyże dźwiga;
Obok cudna, z łzą na licach,
W sarkofagu śpi Jadwiga!

Ci co blaski światła siali,
I praw ludu wiernie strzegli:
Mężę czynu, hartu stali,
Dwaj Zygmunci tutaj legli.

Tu szczerbiona w krwawym boju,
Batorego szabla świeci;
A tam znowu, po dniach znoju,
Syty zwycięstw, legł Jan trzeci!

Dalej widzisz moja duszko,
Wawrzyn wstęgą przepasany:
Tutaj spoczął nasz Kościuszko,
Wódz nad innych ukochany!

Obok niego, dziecię moje,
Książę Józef legł ze sławą,
Co do walki, polskie woje,
Marszałkowską wiódł buławą !

Wszystkoż, wszystko tak posnęło,
Jak te sławy naszej świadki?
Wszystkoż, wszystko tak minęło,
Jak na grobach wędną kwiatki?

Precz z rozpaczą! Choć z mogiły,
Roześmieje się kwiat w wiosnie !
Więc zaczerpmy tutaj siły,
Bo z przeszłości – przyszłość rośnie!

KONIEC

LEGENDA O GARŚCI ZIEMI POLSKIEJ

Ojców naszych ziemio święta,
Ziemio wielkich cnót i czynów,
Tyś na wskroś jest przesiąknięta,
Krwcią ofiarną twoich synów.

I nie darmo w twoje rano,
O ! puścizno przodków droga !
Ziemią świętą ciebie zwano,
Boś najbliżej stałą Boga.

Byłaś ziemią poświęcenia,
Przytuliskiem licznych gości;
Dziwny ciebie opromienia,
Czar męczeństwa i świętości.

Niegdyś ze stron tych pątnicy,
Z wiarą w sercu niewymowną,
Do Piotrowej szli stolicy,
Po relikwii kość cudowną.

I gdy o ten dar nieśmiało,
Dla Ojczyzny swej prosili,
Papież schylił głowę białą,
I tak odrzekł im po chwili:

„O ! Polacy ! o pielgrzymi!
Na cóż wam relikwia nowa?
Wasza ziemia krwią się dymi
I dość świętych kości chowa.

Wszakże jeszcze do tej pory,
W bitwach z Turki i z Tatary,
Męczenników waszych wzory,
Są świadectwem waszej wiary”.

I wziął w rękę swą sędziwą,
Polskiej ziemi grudkę małą,
I na dłoń mu się, o! dziwo!

Kilka kropli krwi polało.

„Weźcie, rzeczce, proch ten z sobą,
I cud Boży głoście wszędzie!
Niech ta ziemia wam ozdobą,
I relikwią świątyń będzie !

Niechaj proch ten z waszych progów,
Wciąż wam świadczy przed oczyma:
Jak nad Boga – niema bogów,
Nad tę ziemię świętszej niema!"

KONIEC

KATECHIZM POLSKIEGO DZIECKA

- Kto ty jesteś?
- Polak mały.
- Jaki znak twój ?
- Orzeł biały.
- Gdzie ty mieszkasz?
- Między swemi.
- W jakim kraju?
- W polskiej ziemi.
- Czem ta ziemia ?
- Mą Ojczyzną.
- Czem zdobyta ?
- Krwią i blizną.
- Czy ją kochasz ?
- Kocham szczerze.
- A w co wierzysz ?
- W Polskę wierzę,
- Coś ty dla niej ?
- Wdzięczne dziecię.
- Coś jej winien?
- Oddać życie.

Zmiana pierwszej strofki dla dziewczynek:

- Kto ty jesteś?
- Polka mała.
- Jaki znak twój ?
- Lilia biała.
- i t.d.

KONIEC

Możesz nas wesprzeć

Jeśli popierasz to co robimy i chcesz nas wesprzeć darowizną możesz wpłacić dowolną kwotę na konto naszej fundacji z wzmianką "darowizna celowa - biuletyn". Każda kwota powyżej 100,00 PLN będzie odnotowana poprzez wzmiankę na kolejnym numerze biuletynu w postaci wymienienia darczyńcy.

Nasze konto bankowe: Fortis Bank O/Poznań nr 81-1600-1084-0004-0501-7361-1001

Wydawnictwo
„QUOMODO WIENIAWA”

60-670 Poznań 60

skr.poczt.27

ISBN 978-83-926157-0-5

wydanie cyfrowe PDF

AD MMIX

© 2009 Copyright: Fundacja im. Króla Stanisława Leszczyńskiego

„QUOMODO”

Poznań

2009

